

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Excessibus Praelatorum & subditorum. Titvlvs XXXI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

Innocentius III. Bonon. Episcopo.

Tu litera a continebant, quod (sicut ex relatione quorundam receperas) Presbyter diaconatus ordinem pretermisso, se fecit ad sacerdotium ordinem promoveri. Ipse tibi quoque secreto confessus est, se pro certo nescire, si restaliter se haberet, sed ex quo boni viri hoc adferebant, inter quos fuerat conversatus, credebatur assertioni eorum, eo quod tempore, quo ordines inferiores susceperat, inter annos discretionis fuerat constitutus: [1 & 2.] Mandamus, quatenus condignam poenitentiam pro huiusmodi negligentia injungas eidem: qua peracta (quia non intelligitur iteratum, quod factum esse nescitur) ipsum in Diaconum ordinare precures, & sic de misericordia eundem ministrare permittas in ordine sacerdotii.

[1 Tu igitur ipsum ad Apostol. sed. transmittens, nobis supplicasti humiliter, ut cum eo misericorditer agere digneremur. Nos igitur ejus misera condolemus, s. i. per Apostol. sed.]

DE EO QUI FURTIVE ORDINEM SUSCEPIT. b.

TITVLVS XXX.

CAP. I.

Qui furtive recepit ordinem, si contra hoc facientes lata erat excommunicatio, sine dispensatione Papa, in se suscepto ministrare, vel ad superiorem ascendere non potest: sed si excommunicatio lata non erat, Episcopus & Abbas potuerunt dispensare. hoc dicit, cum duobus sequentibus.

Alexander III. Ligenen. Episcopo c.

Veniens ad nos P. nobis d. expoluit, se furtive ordinem diacon. suscepisse. Vnde f. r. respon. quod si non fuit a te vel ab aliquo Archidiaconorum, vel prelatorum tuorum sub anathematis interminatione prohibitus, tu ipse in promotione ipsius ad sacerdotale officium condigna satisfactione imposita (nisi alia impediant) pro arbitrio tuo dispenses. Si vero interminatio anathematis super hoc facta est, moneas eum, ut in aliquo monasterio seu canonia habitum suscipiat regularem: cui, ex quo in habitu illo aliquantulum tempore fuerit laudabiliter conversatus, poteris misericorditer providere: alioquin nulla ratione concedimus eum ad sacerdotalem ordinem promoveri.

CAP. II.

Summatum est supra capitulo proximo.

Celestinus III. e.

Cum H. lator, f. presentium, sicut nobis sua quaestione monstravit, ad tuam (ordinationis causa) presentiam accessisset, iuxta consuetudinem patrie sibi quatuor minores ordines contulisti: quibus non contentus, subdiaconatum temerario ausu recepit. Quia vero idem clericus in hoc facto multum excessit: Mandamus, quatenus eum in minoribus duntaxat ordinibus celebrare permittas. Si vero domum religionis intraverit, & ita mores ejus exegerint, (Abbas si voluerit) in aliis poterit ordinibus dispensare.

CAP. III.

Summatum est supra cap. 1.

Idem.

Innotuit nobis g. quodam G. clericus & alii duo de iudice tua ad G. quondam Segant. Episcopum, ut ordines reciperent ab eo, accesserunt. Cumque ab eo

a Cap. 1. eod. tit. in 2. compil. b Quid sit ordinem furtive suscipere, prater Pannormitanum & aliorum, tradit Hostiensis in summa eod. tit. & Bernard. Diaz. in pract. crim. can. c. 21. c Lincolniensis. d C. 1. eod. tit. in 1. compil. & post Conc. Lat. sub Alex. III. p. 26. c. 9. e Clemens III. f C. 1. eod. tit. in 1. compil. g Cap. 2. eod. tit. in 2. compil. vid. allegata in preced. e. hoc eod. tit. & Conc. Trid. sess. 23. de refor. c. 12. 13. & 14.

dem Episcopo sub excommunicationis sententia fuisset inhibitus, ne quis se ad duos ordines suscipiendos ingereret, praedicti clerici nihilominus subdiaconatus & diaconatus ordinem clandestine susceperunt: [1 & infra.] Consul. tur taliter respond. quod ordinati in susceptis ordinibus de juris rigore ministrare non debent. Verum, tamen ad religionem aliquam voluerint se transferre, & peracta poenitentia pro arbitrio tuo eis injuncta, eundem laudabiliter fuerint conversati, processu temporis cum eis poteris de nostra licentia dispensare, ut postmodum susceptorum ordinum executione latentur.

[1 Quia igitur quid tibi agendum sit pro his nos duxit tuo s. consulendi.]

DE EXCESSIBVS PRAELATORUM & SUBDITORUM.

TITVLVS XXXI.

CAP. I.

Movet prelatos abstinere a gravaminibus subditorum, & aliqua enumerat, & geminam poenam imponit contra facientibus.

Alexander III.

Pervenit b. ad audientiam nostram: [1 & infra.] Cum autem Presbyteros, qui filios & fratres benignè ac fraternam debeatis charitate fovere: Mandamus, quatenus in eos tallias & exactiones indebitas exercere nullatenus praesumas, nec de cetero irrationabiliter gravetis, vel inhonestè tractetis eosdem, aut sine iudicio capituli suspendere, vel eorum ecclesias interdicto subicere attendetis, neque duas ecclesias, quarum unam sufficere videbitis, permittatis illos tenere, nec aliquid excommunicare sine ordine iudicario praesumas. Scituri pro certo, quod si huiusmodi rumores de vobis iterum ad aures nostras pervenerint, pro tantis excessibus vos taliter puniemus, quod timore poenae vestrae ceteri a similibus abstinere c.

[1 Unde si verum est, misamur plurimum: & adversus vos de iure movemur, quod in Presbyteros, qui sunt in vestra jurisdictione constituti, singulis annis, quasi in ser vos mercenarios, talliam faciatis, quibus nisi ad voluntatem vestram pecuniam solverint, divinum officium interdicetis, & vos vilitè & inhonestè interim tractatis, quod ipsos iacui despicabiles reddatis. Ideo si hac vera sunt, gravi debetis ultione ferri.]

CAP. II.

Non potest Episcopus sine causa ecclesiam alteri subiectam ab illius subiectione & obsequio liberare.

Idem Cantuariensis Archiepiscopo.

Ad hanc d. quoniam Episcopus plures ecclesias a consuetudine & obsequio Archidiaconorum liberat constituit & immunes, per quod redditus diminuit eorundem: Mandamus, quatenus factum Episcopi super hoc corrigas & emendes, & ita provideas, quod praefatis Archidiaconis consuetudines, quas Presbyteri in ecclesiis suorum Archidiaconatum debent, plenarie conserventur: & illis debita reverentiam exhibeant & honorem.

CAP. III.

Habens subiectionem seu collationem beneficiorum, illud pro suo usu ceteris non potest, seu sibi conferre.

Idem Exoniensis Episcopo.

Ad aures e. nostras pervenit, quod quidam Archidiaconi tui se in ecclesias, quae in suis Archidiaconatibus vacant, auctoritate propria intrudere non ve-

a Temporibus. b Ca. 1. eod. tit. in 1. compil. c Vid. l. 2. in prin. C. ad l. l. ul. repe. & institut. de excom. s. hodie autem, in fin. d Cap. 2. eod. tit. in 1. compil. & post Concil. Lateran. p. 24. ca. 4. e Ca. 3. eod. tit. in 1. compil. & post Concil. Lateran. sub Alexan. III. part. 24. c. 3.

rentur: [& infra.] Mandamus, quatenus eos, qui in tali modo ecclesias occupant vel occupatas detinent, ad easdem dimitendas censura ecclesiastica compellas, & easdem ecclesias de personis idoneis ordinans, praefatos Archidiaconos pro tanta praesumptione debita cures animadversione punire.

[1 Et sic ipsas ecclesias detinere non erubescunt. Attendentes itaq. absonum & omni rationi contrarium tanta praesumptionis excessum, nec volentes inuicem illud relinquere. f. r. per ap. f.]

CAP. IV.

Contra naturam incontinentes, si sunt clerici, depouantur & in monasterio detruduntur: si laici, excommunicantur.

Idem in concilio Lateranen. a

Clerici: & infra. Quicumq. illa incontinentia, quae contra naturam est (propter quam ira Dei venit in filios diffidentiae, & quinque civitates igne consumpsit) deprehensi fuerint laborate, si clerici fuerint, deiciantur à clero, vel ad agenda poenitentiam in monasteriis detrudantur. Si laici, excommunicationi subdantur, & à cetero fidelium fiant penitus alieni.

CAP. V.

Subditus non tenetur parere superioribus, aliquid exigenti vel praecipienti contra tenorem sui privilegii.

Idem.

Sanè si Episcopi à aliquibus abbatibus, praeter debitam obedientiam contra libertatem ordinis à pra. n. & à nobis indultam exigunt, liberum sit abbatibus auctoritate Apost. quod petitur denegare.

CAP. VI.

Vicarius ecclesiae usurpans sibi ipsius ecclesiae personatam contra praefatum iuramentum, ad officii sui executionem admitti non debet.

Idem Norwicensem Episcopo.

Illud e etiam de vicariis, qui personis fide & sacramento obligati sunt, duximus statuendum, quod si personatum sibi falso assumentes, contra personas se erexerint, & super hoc in iure confessi fuerint vel convicti, de cetero in eodem Episcopatu ad officii sui executionem nullatenus admittantur.

CAP. VII.

Excommunicatio lata contra subditum, quia non patet contra privilegium sibi à superioribus concessum, non tenet.

Clemens III.

Quia ad ad quorundam: [1 & infra.] Ideoque di. v. Apostol. auctoritate concedimus, ut si ecclesiarum praetati numerum evulsionis & personarum in Lateranen. concilio constitutum, cum ecclesias visitant, excedere forte praesumpserint, & pro illis procuracionem exegerint, liberam sit vobis auctoritate Apostolica denegare: & si propter ecclesias vestras vel clericos aliquam sententiam promulgaverint, ipsam decernimus non tenere.

[1 Multitudo eorum in concilio fuerit Lateranen. multa deliberatione statutum, ut Archiepiscopi, Episcopi, Archidiaconi, Archiepiscopi, & Decani certum evulsionum numerum, & personarum in ecclesiis visitationibus non excedant: quia sicut audivimus quidam ex praedictis personis id in ecclesiis vestris nequaquam observant, super hoc communitati vestrae attentius duximus salubriter providendum.]

CAP. VIII.

Tralatus inferior circa Episcopum, non potest suam ecclesiam, vel sibi subiectam alteri unire sine Episcopi consensu, etiam metropolitani auctoritate interveniente, hoc dicit, & est casus multum allegabilis.

Celestinus III. Fausto Episcopo. e.

a Idem scil. Alexan. III. in Conc. Lat. c. 11. & 12. tit. de cohab. cler. & mul. in 1. comp. b Cap. 1. eod. tit. in 1. comp. c Ca. 1. tit. de iurejur. in 2. comp. & post Conc. Lat. sub Alex. III. p. 39. c. 2. d Cap. 3. eod. tit. in 2. comp. Vid. citatos in c. cum ex officio sup. de preser. e Faustinus habet veim comp.

Sicut unire Episcopatus, atque potestati subicere aliorum, ad summum Pontificem pertinere dignoscitur: ita Episcopi est ecclesiarum suae dioecesis unio, & subiectio earundem. Cum itaque prior Graden. monasterium suum, quod est in tua dioecesi, & de tuo debet ordinari consensu, monasterio de Accato a (tuo assensu minime requisito) subiecerit, si unierit: quod fecit inconstitutum, tibi liceat, auctoritate nostra (sicut iustum fuerit) infirmare. Non obstante assensu vel confirmatione, quam metropolitani interposuisse proponitur, cum in dioecesi sui suffraganei absque ipsius assensu non debeat aliquid contra constitutiones canonicas attentare, nos quoque id decernimus irritandum.

CAP. IX.

Suspendi debet clericus, qui de suo crimine publici gloriatur.

Innocentius III. Archiepiscopo sancti Andreae de Pal. b

Quam sit grave crimen in clericis, cum malefocint gloriari, nullus sane mentis ignorat. Antepimus sane, quod cum R. Deserien. P. niam suam eandem f. nomine tradiderit in uxorem, P. Diaconus non erubuit publice a confiteri, se mulierem praedictam carnaliter cognovisse: unde factum est, quod i. vir ad propria eam remitteret, cui fuerat matrimonialiter copulata. Ideoque mandamus, quatenus si tibi confitentis de praemissis, appella. cessan. praefatum clericum ab officio & beneficio suspendere non possonas, compellam veritas, ut uxorem suam recipiat, eique (sicut iustum est) officium exhibeat maritale.

CAP. X.

Clericus auctoritatem vel consilium alicuius vel inferioris benedictio praesens, irregulari efficitur.

Idem Episcopo Hispanen. e & Abbati de Tolosa, & Prioribus Lombardis.

Ex literis vestris f accepimus; quod cum ad Albigensem ecclesiam una cum Pisan. Archiepiscopo tunc Episcopo Verceilen. accessisset, visitationis officium impleturi: Albigenensis Episcopus inter cetera, quae proposita fuerant contra ipsum, ore proprio confessus, quod cum quidam in villa quadam ad eum jurisdictionem spectante infamaretur de furto, & ibidem illud inficiaretur omnino, offerens, quod candentis ferri iudicio se purgaret, & ut suspendio puniretur si deficeret in eodem: dictus Episcopus requisivit à iudice, quid super hoc videretur eidem: & cum iudex respondisset ut fieret sicut fur ipse dixerat, ferum candens in ipsius praesentia Episcopi est allatum: quod cum accepisset fur ille, combustus est: unde iudex veritatem quid sibi super hoc videretur, consuluit Episcopum memoratum. Qui respondit, quod si fur sic evadent, malum esset: quanquam affirmet se verbis talibus locum fuisse: Auditis quantus est clamor populi, omnes dicunt, malum est si liceverit impunitus: & sic Episcopus & iudex villam ipsam cum multitudine sunt ingressi, in quorum praesentia praedictus fur est suspensus: propter quod ipsum cum literis vestris ad sedem Apostolicam destinastis: sed idem nihil super his proposuit coram nobis, nec literas vestras vidimus, licet eadem se nobis illas afferat praesentasse. quinimo b cum dictus Archiepiscopus ad sedem Apostolicam accessit, qui nobis huiusmodi rei seriem plenarie indicavit, idem Episcopus à nostra discessit praesentia, & perquisitus non potuit inveniri. Nos autem quia idem Episcopus non solum in iudicio i candentis ferri, verumetiam in fatis su-

a Acreto. al. Aterato. b Pallu. al. Pallian. c Ca. eod. titul. m3. compilat. d proficere. e Ipar. & Abbati de Tolosa. f Ca. 3. eod. tit. in 3. compil. g illius. h al. ita: quoniam statim cum, &c. i Cur iudicium ferri candentis sit illucrum, praesentibus luculenter B. Thom. 2. 2. q. 95. art. 8. ad 3. 4. 8. gendit

spendio graviter noſcitur deliquiſſe, cum his non tantum auctoritatem praefiterit, verum etiam praefentiam exhibuerit corporalem, ipſum indignum altaris miniſterio reputamus. Cuiusmodi pontificali officium ſine altaris miniſterio non valet adimpleri: mandamus, quatenus ut epifcopatuſ cedat moneatis eundem, alioquin ipſum ab Albigan. eccleſia amoves. faciatis eidem per electionem canonicam de perſona idonea provideri.

CAP. XI.

Collatio beneficii facta indigno occultata caſſari debet, & confeſſionem ſecundo ante caſſationem prima collationis, privari debet hactenus poſſeſſate conferendi.

Idem Archiepiſcopo, & majori monaſterio & ſacris Iuliani Abbatis Thronen.

Inter dilectos filios B. & P. a canonicos Pictaven. ſuper ſuccentoria Pictaven. eccleſia quaſtione ſuborta, utroque aſſerente ſuccentoriam ipſam ſe per Pictaven. cantorem [ad quem ejus donatio pertinebat] canonicè aſſecutum: [& infra.] Nos igitur atteſtationibus utriuſque partis inſpectis, invenimus eſſe probatum, eundem P. publicum aleatorem eſſe, ac uſurarium manifeſtum, utpote qui undecim denarios pro duodecim muraverat in ludo: unde licet ad palliandum tanta praſumptionis exceſſum propoſuerit, quòd hoc fecerit juxta conſuetudinem Gallicorum clericorum, qua ferè univerſi clerici mutant ſic frequenter & ludunt: nos tamen, qui eſſe officii noſtri debito peſtes huiusmodi extirpare proponimus, atque ludos voluptuoſos (occaſione quorum ſub quadam curialitatis imagine ad diſſolutionis materiam devenitur) penitus improbamus, excuſationem praedictam, quae per pravam conſuetudinem (quae corruptela dicenda eſt) palliatur, frivolam reputantes, cum in illis magis plectibilis ſit offenſa, per quos ad excuſandas excuſationes in culpis, delinquendi auctoritas uſurpatur: quòd circa eundem P. de ſuccentoria factum eſſe dignoſcitur, propter indignitatem & vililitatem ipſius duximus irritandam. cum perſonis vilibus & indignis portæ dignitatis patere non debeant, juxta legitimas ſanctiones. Praeterea contra praefatum B. fuit manifeſte [per c. teſtes] probatum, quòd de conſcientia iudicum ultima clauſula inſerta non fuerat in literis eorundem, ſicut in ipſorum depoſitionibus exprimitur evidenter: & infra. Unde pars altera proponebat, quòd cum praedictus B. ſcienter uſus fuerit literis ſic falſatis, debeat tanquam falſarius omninò repelli. Verum nos attendentes, quòd etſi conſtaret, quòd dicta clauſula literis illis fuiſſet appoſita, praeter conſcientiam iudicum, d. praedictorum, quia tamen fides facta nobis non fuit, quòd dictus B. illam clauſulam appoſuerit, vel procuraverit, ut ab alio poneretur, vel etiam, quòd ſcienter uſus fuerit literis ſic falſatis, ab huiusmodi falſitatis obſectu eundem duximus abolendum: maxime cum poſtquam ſibi hoc obſectum fuit, praetermiſerit uti eis: & infra. Cum igitur per depoſitiones duorum teſtium nobis conſtituerit, quòd conſeſſio P. facta praecèſſe tunc, quanquam propter indignitatem ejuſdem meruit reprobatam, conſeſſionem poſtmodum B. factam irritam decretimus & inanem. Quia verò cantor adeò inhoneſtum, ſe habuit in hoc facto, ut prima donatione non reprobatam, ſecundam facere attentaverit, & dignum ſit, ut in eo quis puniatur, in quo viſus eſt deliquiſſe: in hoc ejuſ

duximus varietatis in conſtantiam puniendam, ut concedendi ſuccentoriam ipſam hac vice nullam habeat facultatem: praefentium vobis auctoritate mandantes, concedimus, quatenus eadem auctoritate noſtra ſuffulſi, perſonae idoneae aſſignentis.

CAP. XII.

Cognoſcere de cauſa matrimoniali, item poenitentiae publicae & indulgentiae concedere, ſpectat ad dignitatem Epifcopalem. Unde inferior praelatus de hiſ ſe inmittere non debet, niſi ei competat de jure ſpeciali.

Idem in Concilio generali a.

Accedentibus ad nos de diverſis mundi partibus Epifcoporum querelis, intelleximus graves & grandes quorundam Abbatum exceſſus, qui ſuis finibus non contenti, manus ad ea, quae ſunt Epifcopalis dignitatis, extendunt: de cauſis matrimonialibus cognoſcendo, injungendo publicas poenitentias, concedendo etiam indulgentiarum literas, & ſimilia praefumendo: unde contingit interdum, quòd vileſcit Epifcopalis auctoritas apud multos. Volentes igitur in hiſ & Epifcoporum dignitati, & Abbatum providere ſaluti, praefenti decreto firmiter prohibemus, ne quis Abbatum ad talia ſe praefumat extendere, ſi proprium voluerit periculum evitare, niſi forſan quiſquam eorum ſpeciali conſeſſione, vel alia legitima cauſa (ſuper huiusmodi valeat ſe tueri.

CAP. XIII.

Ad revelandum peccatorem, ſive peccatum in poenitentia conſeſſum, ſacerdos compelli non poteſt.

Honorius III. P. ti. Pudentiana b. Presbytero Cardinali.

Dilectus filius Ioannes Presbyter expoſuit & conquerendo, quòd rectoris fraternitatis urbis ipſum ad revelandum fures, & quòd ſuper quodam furto, ſibi tanquam ſacerdoti fuerat revelatum, vel ad ſatiſfaciendum exinde damnum paſſo arctare nitentes, in eum (niſi alterum praemiſſorum efficeret) tulerunt ſententiam interdicti. Quia igitur pernicioſum eſſet praedictum Presbyterum ſibi taliter credita revelare, ac cogi ad id quòd non rapuit, exolvendum: Diſ. t. mandamus, quatenus praefatos rectores coram re conveniens injungas eiſdem, ut à memorati Presbyteri gravamine penitus conſueſcant.

CAP. XIV.

Privati homines regulariter nequeunt conſtituere collegium, & habere ſigna collegii, niſi ſpecialiter concedatur.

Idem Propoſito R. & I. Archidiacono Suſſonen.

Dilecta in Chriſto filia Abbatia Iotrenen. nobis inſinuare curavit, quòd cum Presbyteri & clerici Iotrenen. eccleſiae Meldensis dioceſis, non conſueverint proprium habere ſigillum, nec ſint unum corpus, ita quòd capitulum d. appellaretur, nihilominus contra voluntatem ipſius (quae ipſorum caput eſt & patrona) ſigillum habere contendunt: [& infra.] Diſ. v. mandamus, quatenus ſi vobis conſtituerit ita eſſe, dictis Presbyteris & clericis auctoritate noſtra inhibeat expreſſè, ne praſument vel de novo fabricare ſigillum, vel uti eo, ſi forte noviter fuerit fabricatum.

[I In ipſius praedictorum & gravamen, quare ad eis à nobis petunt inſuberi. Quia verò nobis non conſtitit de praemiſſis.]

CAP. XV.

Qui contra iuramentum negat praelatum dominum ſuum, vel coram iudice ſeculari de ipſo conqueritur, vel ipſum invadit, deponi debet.

a C. 4. eod. tit. in 2. compil. b Vid. e. quoniam in omnibus. ſup. de uſur. & Bernard. c. 2. c Ha duo voces, per teſtes, deſunt in antiquis exemplaribus. al. ſunt etiam à veteri compil. & omnibus Vaticanis. d vox praedictorum, deſt in antiquioribus Codicibus. e Vid. l. ubi numerus. C. de teſt.

a Idem ſcil. Innocent. III. in Concil. gener. ca. 60. & cap. 1. eod. tit. in 4. compil. b Pro Pudentiana, reſcriptum eſt Pudentiana, ut ſup. c. 31. de electione. c Vid. can. omnis. inſr. de pan. & rem. d Appellentur.

Idem a S. Alberti Archidiacono. Abbati de Annona
& præposito Cameracen.

Gravem & dolorem non vacuum: [i & infra.] Dif-
v. mandamus, quatenus si vobis confiterit Archi-
diaconum semel, & secundo contra fidem homagii præ-
stiti, ac debitam reverentiam, Episcopus suum esse do-
minum negasse, vel in foro seculari deposuisse b contra
eum super rebus spiritualibus quæstionem, aut tam inva-
sori Episcopi & sociorum ejus, quam fratri ejus, vel e cõ-
plicitibus suis causam vel consilium præbuisse: ipsum tan-
quam membrum putridum ab Ambian. ecclesia perpe-
tuo abscondatis, beneficia sua facientes personis idoneis,
per illos, ad quos donatio pertinet, assignari.

[i Ac toti clero contumeliarum aculeus circumferentem recepim-
us quæstionem: quod cum ven. f. n. Ambrian. Episcopus quæ-
dam beneficium vacans, quod altore dicitur, cuidam idoneo, prout
ad se spectare credebatur, absente Archidiacono Ambian. contulisset:
Idem Archidiaconus stipatus caterva fratrum sui & quorundam a-
liorum, accedens ad Episcopum memoratum, & proponens quod ei
injuriatus fuerat super hoc, infligit apud eum, ut sine causa cogniti-
one à beneficio ipso profusus amo veretur ab eo institutus.]

CAP. XVI.

Tonit xv. gravamina illata religiosis, à quibus præcipit prælato
abstinere.

Gregorius I X. Universis ecclesiarum præ-
latis.

Nimis iniqua: & infra. Cum religiosi viri abnegan-
tes salubriter semetipsos, elegerint in paupertate
Christo pauperi ad placitum famulari, tanquam nihil
habentes, & omnia possidentes: non desunt plerique
tam ecclesiarum prælati, quam alii, qui cæca cupiditate
seducti, propriæ aviditati subtrahi reputantes, quicquid
prædictis fidelium pietas elargitur, quietem ipsorum
multipliciter inquietant d. Volunt namque contra re-
gulam à sede Apostolica approbatam, & sui ordinis in-
stituta, ipsi in vitis eorum confessiones audire, ac eis in-
jungere penitentias, & eucharistiam exhibere: nec vo-
lunt, ut corpus Christi in eorum oratoriis reservetur:
& fratres ipsorum defunctos, apud ecclesias suas com-
pellunt sepeliri, & eorum exequias celebrari: & si quis
decedentium fratrum alibi, quam in suis ecclesiis eli-
gat e sepulchrum, funus primo ad ecclesias suas deferri
cogunt, ut oblatio suis libus cedat. Nec sustinentes
eos habere campanam vel cæmeterium benedictum,
certis tantum temporibus permittunt ipsos celebrare
divina. Volunt quoque in domibus eorum f certum
numerum fratrum, sacerdotum, clericorum, & laico-
rum, necnon cereorum, lampadum & ornamentorum,
pro voluntate sua taxare, ac residuum cereorum, quan-
do noviter apponuntur, exigunt ab eisdem. Nec permit-
tunt g, quod novi sacerdotes eorum alibi, quam in ec-
clesiis suis celebrent primas missas, eos nihilominus
compellentes, ut in quotidianis missis, quæ in suis lo-
cis & altaribus celebrant, oblationes ad opus eorum
recipiant & reservent: quicquid etiam eis, dum cele-
brant missarum solennia, intra domorum suarum am-
bitum pia fidelium devotione donatur, ab ipsis extor-
quere oblationis nomine contententes, quod eisdem
tam in ornamentis altaris, quam in libris ecclesiasticis
absolutè confertur, vindicant perperam juri suo. Quo-
circa mandamus, quatenus universi & singuli à præno-
tatis gravaminibus desistatis, subditos vestros ab hujus-
modi arctius compescendo.

CAP. XVII.

Tonit xii. gravamina prædicatorum & minorum, à quibus præ-
cipit prælato abstinere.

a alt. idem Abb. S. Alberti Archidiacon. de Annona, &c.
b denegasse. c al. cum complicibus. d inquietent. e eligi.
f eorundem. g ut.

Idem universis ecclesiarum prælatis.

Nimis a prava: & infra. Cum quidam viri religio-
si, utpura fratres prædicatorum & minores (quorum
ordinem & regulam fed. Apostol. noscitur approbasse)
in arctissima b paupertate Christo pauperi famulante,
plerique prælati & alii eos ad synodos suas cogunt ac-
cedere, ac suis constitutionibus subjacere: nec his con-
tenti, capitula & scrutinia in locis fratrum pro his con-
rigendis facturos se comminantur, fidelitatem juramen-
to firmatam ab eorum ministris & custodibus exigen-
tes: eis quoque, ut tam extra civitates, quam intra cum
eis processionaliter veniant, ex levi causa mandantes,
excommunicationis sententiam fulminant in benefi-
cios ipsorum: & idipsum fratrum comminantes,
eos de locis, in quibus Domino famulantur, stragunt
amovere, nisi eis obediunt in omnibus supradictis. Ad
hoc c ne fratres ad d honorabiliores civitates, & vil-
las, ubi religiosè ac honestè valeant commorari, a po-
pulis devotè vocati accedere audeant inhiibentes, tam
in accedentes fratres, quam in receptatores e eorum
præsumunt excommunicationis sententiam promul-
gare. Ab eis etiam de hororum fructibus decimas, nec
non de habitaculis fratrum (sicut de ludæorum domi-
bus) contendunt redditus extorquere: ascendendo, quod
nisi fratres morarentur ibidem, ab aliis habitantibus
proventus aliqui solverentur, & ut ipsos sine sollicitudine
totaliter ditioni, eisdem ministris & custodibus volente,
præficere pro sua arbitrio voluntatis. Quocirca man-
damus, quatenus universi & singuli à prænotatis grava-
minibus desistatis, subditos vestros ab hujusmodi arcti-
us compescendo.

CAP. XVIII.

Non servans interdictum, iustus est ab officio & beneficio, &
omni jurisdictione. h. d. secundum verum interdictum.

Idem Archiepiscopo Bracaren.

Tanta est clavis Petri: & infra. Ad confusionem p.
Episcopi quondam Colabrien. non potest in me-
moriâ non venire, quantum in nos & ecclesiam Ro-
manam deliquerit, delinquerit Petri claves, & ecclesiasti-
cam læserit potestatem: cum non solum interdicti sen-
tentiam (quam servaverat ab initio) temere violavit,
verum etiam induxit alios, imò compulsi, non servavit
& quos inducere monitis, & flectere minis ac ter-
roribus ad violandam interdicti sententiam nulla peni-
tatione, post atroces injurias, amissionem honorum
& beneficiorum spolians, dignitatibus, præbendis,
& beneficiis spolians, coegit miserabiliter creaturam
ea suis in hac parte fautoribus non absque quæ-
sitione temeraria conferendo, quæ omnia idem prælo-
pus in nostra & g fratrum nostrorum præsentia pu-
blicè recognovit. Licet autem memoratus Episcopus
in manibus nostris spontanea efferit voluntate, non
volentes tamen, ut hi qui hujusmodi sententiam interdic-
ti non sunt veriti temeritate propria violare, ac reser-
pere dignitates, præbendas, ac beneficia aliorum, qui
absque culpa & sine causa rationabili eis fuerant spo-
liati, severitatem effugiant canonicæ ultionis, ne scilicet
perversitas transeat præsumptio in exemplum, a
auctoritate Dei omnipotentis, omnem institutionem,
destitutionem, collationem præbendarum, benefi-
ciorum ac dignitatum præsumptis per eundem Epi-
scopum, & excommunicationis seu interdicti sen-
tentias, in quoscunque hac occasione prolatas ab eo
post interdicti violationem ejusdem, decernimus
irritas & inanes. Quia verò ubi magis exceditur, ibi

a De cogendo synodus & qui sint vocandi, vid. Concil. Trient.
sess. 24. de reform. cap. 2. b altissima. c ad hoc. d in-
habiles. e receptores. f Bracaren. & Colabrien. seu Col-
brien. Episcopatus sunt verusissimi in Portugalia. g al. lat.
& in fratrum, &c.

est severius vindicandum: mandamus, quatenus omnibus, quos prædictus Episcopus in supradicta beneficia, præbendas & dignitates intravit, non solum à beneficiis ipsi, præbendis & dignitatibus, verumetiam ab aliis beneficiis (si qua obtinent) & ecclesiis prorsus amotis, tam presumptores eosdem, quam omnes alios, qui præfatum interdictionum damnabiliter a violantur, suspendas [auctoritate b Apost.] ab officio & beneficio. Illos quoque, quos in personam & res prædictorum canonicorum, prælatorum & clericorum manus temerarias confiterit extendisse, ad nostram venire compellas præsentiam, pro meritis sententiam e receptorum, invocato ad hoc (si opus fuerit) auxilio brachii secularis.

DE NOVI OPERIS NVN-
ciacione.

TITVLVS XXXII.

CAP. I.

Etiã ecclesia adificata post nunciacionem novi operis, destrueda est, expensis constructi. h. d. cum sequen.

Lucius III. Paduano Episcopo.

Intelleximus & ex literis tuis, quod cum causa, quæ vertitur inter priorem sancti Cypriani, & clericos de Rodigio super capella, quæ in præiudicium baptismalis ecclesiæ de Costa, ab eisdem clericis est constructa, f. r. delegata fuisset: [1 & 7.] Quia verò e sicut leges non dedignantur factos canones imitari, ita & sacrorum statuta canonum, Principum constitutionibus adjuvantur: F. r. mandamus, quatenus diligenter considerans, quod post denunciamtionem novi operis, siue iure, siue iniuria aliquid construat, legalibus debet constitutionibus demofiri: & quia nulla ecclesia in præiudicium est alterius construenda f, negotium ipsum secundum legum & canonum statuta non differas terminare.

[1 Fine canonica terminanda, paribus aatem ad tuam præsentiam convocatis per testes sufficienter tibi innotuit, quod præfata ecclesia de Rodigio tandem capella post app. ad nos factam, & denunciamtionem novi operis adificare inciperat, & ob hoc præfatus prior in iudicio postulabat, quæquid in supradicta capella post appell. ad nos factam, & denunciamtionem novi operis factum fuerat, penitus demoliri. Super quo dicitur dubium videbatur, utrum ad hoc procedi posset canonico iudicio, cum nihil de nunciacione novi operis sit in canonibus definitum, duxisti sed. Apostolicam consulendam.]

CAP. II.

Summatu ut sup. cap. proxim.

Innocent. III. Cantuarien. Archiepiscopo.

Cum g ex injuncto: [1 & infra.] F. r. mandamus, quatenus quicquid adificatum est in ecclesia de Lamech, post novi operis nunciacionem, expensis tuis facias penitus demoliri, eo non obstante si etiam abfens extiteris, cum cautum sit legitima sanctione, ut si is, cui opus novum fuerat b nunciatum, ante remissionem adificaverit, deinde agere ceperit jus sibi esse ita adificatum habere, sibi debeat actio denegari, reducens prorsus in irritum, quicquid de instituendis ibi canonicis & aliis, ad ipsam ecclesiam pertinentibus, à te vel prædecessore tuo cognoscitur ordinatum, eorum reditibus ad statum pristinum revocatis, quos ab obligatione præstiti juramenti, pro eo quod ibidem instituti fuerunt, auctoritate nostra per te denunciari præcipimus absolutos: cum enim amodo non teneat prin-

a Violant. b Hæc duo verba, auctoritate Apostolica, desunt in aliquot manuscriptis. & in impressu paulo vetustioribus. c Vox, sententiam, desit in antiquioribus. d Cap. 3. tit. de eccles. adific. in 2. compilat. e al. quia verè sacra leges, & f constituenda. g Cap. 1. de novi oper. nunc. in 3. compil. consulte Hoff. in c. preced. h fuerit.

cipale, quicquid ex eo, vel ob id fecutum est, sub præmissa distinctione decernimus irritandum: [2 & 7.] Super eo quoque non sufficimus admirari, quod cum viri religiosi Monachi Cantuarien. qui omnia dimiserunt pro Christo, tot laboribus & periculis personas & res non dubitaverunt a frequenter exponere (quod non fecissent nisi cognovissent præmissa respicere in grave Cantuarien. ecclesiæ detrimentum) tu saltem pro vitando tam gravi scandalo proximorum, ab hujusmodi etiam tibi prohibitis non cessasti: cum sacre scripturæ testimonio debueras b didicisse, quod licet opera illa, quæ sine mortali peccato omitti non possunt, non sunt e pro vitando scandalo d dimittenda, nec ea debeant pro scandalo vitando committi, quæ sine mortali peccato committi non possunt: ab his tamen, quæ sine mortali peccato committi possunt pariter & dimitti, sit pro scandalo tollendo cessandum, & eis etiam pro vitando scandalo insistendum; unde Apostolus: Si scandalizatur e frater, non comedam carnes in æternum. Et Dominus f in Evangelio contra eos, qui scandali præstant materiam: Væ, inquit, homini illi, per quem scandalum venit, &c. Et licet maiorum scandalum sit vitandum, vitandum est etiam scandalum pusillorum, iuxta testimonium veritatis: Qui g scandalizaverit, inquit, unum de pusillis istis, qui in me credunt, &c. Finis ergo his taliter à te imponatur, quod præteritæ contradictionis rebellio per virtutem sequentis obedientiæ valeat expiari.

[1 Distincta tibi iustione mandavimus, ut in negotio capelle de Lamech iuxta formam in literis Ap. comprehensam ab oppressione Monachorum Cantuarien. omnino cessares. Cum autem quæ præmissimus, & similia in nostra fraternitatis, nostrorum præsentia prudenter essent a nunciis allegata: nos qui tempus acceptum iustitiam iudicandi, volentes illius vestigiis inharere, apud quem non est acceptio personarum, cum locum licet indigni teneamus in terra, & ita via regia prudenter debeamus incedere, ut non declinemus ad dextram, vel ad sinistram, prædecessores quoque nostros Urban. & Cle. & etiam Celestinus, credentes amplius imitandos in illis, maxime qua deliberatione prævia statuerunt, de communis f. n. c.]

[2 Sicut sanctum est in traditione canonica & civili.]

CAP. III.

In optiois est nunciacione novum opus, an intra tres menses de præiudicio suo debeat ostendere, & si interim cessaverit ab opere: an verò recepta cautione de opere demoliendo, statim adificare permittat. hoc dicit, cum sequen.

Honorius III. b

Significantibus & canonicis sanctæ oportuna Parisien. innovit nobis, quod cum super eo, quod N. civis Parisien. in quadam platea ecclesiæ suæ, eis prohibentibus in suum adificabat præiudicium & gravamen, deposuerunt coram officiali Parisien. Archidiacon. quæstionem, eis offerentibus in continenti probare præiudicium, & plateam ad suam ecclesiam pertinere, ac preteritis ut non obstante, quod dictus N. cautionem de demoliendo opere offerebat, adificium prohiberi. Et quia idem officialis interloquendo decrevit probationes eorum admittendas esse, ac ab opere interim quiescendum, idem N. ad Senonen. ecclesiam k provocavit. Sed cum Senonen. officialis eadem interlocutoria revocata decreverit, ad opus sub cautione de demoliendo ipso l non admittis eorum probationibus procedendum, prædicti canonici nostram audientiam appellarunt: [1 & infra.] Ideoque mandamus, quatenus si est ita, revocato in irritum, quic-

a Dubitaverint. b debeat. c sint. d Vid. B. Thom. 2. 2. q. 43. per totam quæstionem. e 1. Cor. 8. f Mat. 18. g Ibid. h Decano & Præposito majoris ecclesiæ Ambianen. Cant. i Vid. Doc. in l. d. de novi oper. nunc. k al. curiam idem, in restitutoriam vetusti. Cod. ecclesiasticum habent. l opere.